TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 10
ŞİİR ÜNİTESİ GAZEL 1 DERS İŞLENİŞİ

Gazel – Nabi

DERS: Türk Dili ve Edebiyatı

SINIF: 10

ÜNİTE: 3 Şiir – Gazel – Nabi

KAZANIM:

Ünite Süresi: 6 HAFTA		
OKUMA	**YAZMA**	**SÖZLÜ İLETİŞİM**
1. İslamiyet'in kabulünden önceki Türk şiirinden bir koşuk, bir sagu örneği 2. Geçiş dönemi (11-12. yüzyıl) Türk edebiyatından kısa metin örnekleri 3. Halk edebiyatından bir ilahi ve bir nefes örneği 4. Halk edebiyatından üç mâni (düz, kesik ve yedekli mâni) ve bir türkü örneği 5. Halk şiirinden bir koşma örneği 6. Divan şiirinden iki gazel örneği 7. Divan şiirinden bir kaside örneği 8. Divan şiirinden bir şarkı örneği ▯ Halk edebiyatından ilahi örneği Yunus Emre'nin şiirlerinden seçilir.	• Öğrencilerin okuma bölümünde edinilen bilgilerden yararlanarak mâni ve koşma yazmaları sağlanır. • Öğrencilerin yazdığı şiirler sınıfta değerlendirilir, çeşitli araç ve yöntemlerle (sınıf panosu, okul panosu, dergi, gazete, sosyal medya vb.) sergilenir.	• Öğrencilerin bir grubundan, aile büyüklerinden veya başka kişilerden "mâni" derlemeleri ve bunları konularına göre tasnif ederek sınıfta okumaları istenir. • Öğrencilerin bir grubundan halk şiiri nazım biçimlerinden (koşma, semai, varsağı, destan, türkü, mâni, ilahi, nefes vb.) oluşan bir şiir dinletisi hazırlamaları ve sunmaları istenir. • Öğrencilerin bir grubundan divan şiiri nazım biçimlerinden (gazel, kaside, şarkı, rubai, terkibibent vb.) oluşan bir şiir dinletisi hazırlamaları ve sunmaları istenir. • Öğrencilerin yapılan sunumlardan sonra dinledikleri şiirlerin ahenk unsurları, ses akışları ve hissettirdikleri ile ilgili çıkarımlarda bulunmaları sağlanır.
Dil Bilgisi Konuları: ▯ Metindeki isim tamlamalarını bulur ve bunların metindeki işlevlerini belirler. ▯ Metinler üzerinden imla ve noktalama çalışmaları yapılır.		

Ders Dünyası

https://dersdunyasi.net/

HAZIRLIK

1. Hayatın sevinç ve hüzünlerle yoğrulması konusundaki görüşleriniz nelerdir?

2. İnsanın gurura kapılması doğru mudur? Niçin?

GAZEL

Bâğ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz
Biz neşâtın da gamın da rûzgârın görmüşüz

Çok da mağrûr olma kim mey-hâne-i ikbâlde
Biz hezâran mest-i mağrûrun humârın görmüşüz

Top-ı âh-ı inkisâra pây-dâr olmaz yine
Kişver-i câhın nice sengin hisârın görmüşüz

Bir hurûş ile eder bin hâne-i ikbâli pest
Ehl-i derdin seyl-i eşk-i inkisârın görmüşüz

Bir hadeng-i can-güdâz-ı âhtır sermâyesi
Biz bu meydânın nice çâpük-süvârın görmüşüz

Bir gün eyler dest-beste pây-âh-ı cây-gâh
Bi-adet mağrûr-ı sadr-ı i'tibârın görmüşüz

Kâse-i deryûzeye tebdîl olur câm-ı murâd
Biz bu bezmin Nâbiyâ çok bâde-hârın görmüşüz

Vezni: Fâilâtün Fâilâtün Fâilâtün Fâilün

Nabî

(hzl: Cem Dilçin, Türk Şiir Bilgisi)

Günümüz Türkçesi:

•Biz, dünya bahçesinin hem güzünü, hem de ilkbaharını görmüşüz,

Biz, sevincin de kederin de yaşandığı günleri görmüşüz.

•Çok da gururlanma ki, bu talih meyhanesinde biz,

Gururdan sarhoş olan binlercesinin uyuşuk halini görmüşüz.

•(Ve) yine gücenmişlik ahının topuna dayanamayan,

Yüksek mevki ülkesinin taştan kalesini görmüşüz.

•Bir beddua ile bin talih evini yıkıp giden

Dertlilerin sel gibi akıttıkları gözyaşlarını görmüşüz.

•Biz, yere yıkılması bir can alıcı ah okuna bağlı,

Bu meydanın nice usta binicilerini görmüşüz.

•Ey Nâbî! En sonunda istek kadehi dilenci kâsesine dönen,

Biz, bu eğlence meclisinin nice sarhoşlarını görmüşüz.

BİLİNMEYEN KELİMELER

bâde-hâr: İçki içenler.

bâğ-ı dehr: Dünya bahçesi.

bezm: İçki meclisi, dost toplantısı.

çâpük-süvâr: Ata iyi binen.

dest-beste: El bağlamış, el pençe vaziyette.

hadeng-i can-güdâz: Can eriten ok.

hâne-i ikbâl: Uğur evi.

hezâran: Binlerce.

humâr: Sarhoşluktan sonra gelen baş ağrısı.

hurûş: Gürültü, ağlayıp inleme.

inkisar: Kırılma, gücenme, beddua, ilenç.

kâse-i deryûze: Dilenci çanağı.

kişver-i câh: Makam, mevki ülkesi.

sadr-ı i'tibâr: Sadârette (sadrazamlıkta) itibarlı olanlar.

mest-i mağrur: Gurur sarhoşluğuna kapılan kişi.

neşat: Sevinç.

pây-âh-ı cây-gâh:

pây-dâr: Sağlam, devamlı.

pest: Alçak, aşağı.

rûzgâr: Rüzgâr, zaman.

seng: Taş.

seyl-i eşk-i inkisâr: İnkisar gözyaşlarının seli.

top-ı ah-ı inkisar: Beddua ahlarının topu.

Metinde anlamlarını bilmediğiniz kelime ve kelime gruplarının anlamını metnin bağlamından hareketle tahmin ediniz veya kaynaklardan öğreniniz.

ETKİNLİKLER

1. Metnin tema ve konusunu belirleyiniz.

2. İlk beyitte geçen 'hazân/ bahâr' , 'neşât/ gam' kelimeleri sizce nelerin simgesi olabilir? Yaşadığımız ayrılık ve üzüntüler, bize bir şeyler öğretir mi?

3. İkinci beyitte şair, niçin mağrur olmamak gerektiğini vurguluyor? İnsan, güzelliği, makamı veya zenginliğiyle kibirlenme hakkına sahip midir? Niçin?

4. “Bir hurûş ile eder bin hâne-i ikbâli pest/ Ehl-i derdin seyl-i eşk-i inkisârın görmüşüz” beytinde şair, ne anlatmak istemiştir? Buradaki manayı ‘ahı tutmak’ deyimi ile ilişkilendirebilir miyiz?

5. Aşağıdaki videoyu izleyerek gazelle ilgili yorumlar hakkında düşüncelerinizi söyleyiniz.

Hayati İnanç - Muhteşem Anlatım Nâbî "Bağı dehrin hem hazanın hem baharın görmüşüz"

https://www.youtube.com/watch?v=r6X23WruYZQ

6. Kültürel ve sosyal yapı ilişkisinden hareketle okuduğunuz gazelin yazıldığı dönemin zihniyetine dair neler söyleyebilirsiniz?

7. Aşağıdaki parağrafı okuyunuz. Gazelde anlatılmak istenenler ile bu parçada anlatılanlar arasında nasıl bir bağ vardır? Tartışınız.

“ … ekseriya zalim izzetinde, mazlum zilletinde kalıp, buradan göçüp gidiyorlar. Demek bir Mahkeme-i Kübrâya bırakılıyor, tehir ediliyor. Yoksa bakılmıyor değil. Bazan dünyada dahi ceza verir.

Kurûn-u sâlifede cereyan eden âsi ve mütemerrid kavimlere gelen azaplar gösteriyor ki, insan başıboş değil; bir celâl ve gayret sillesine her vakit maruzdur.”

âsi: isyankâr, isyan eden **azap**: acı, sıkıntı, ceza **celâl**: haşmet, görkem, yücelik (bk. c-l-l) **cereyan eden**: meydana gelen **ekseriya**: çoğunlukla (bk. k-ş-r) **gayret**: şeref, haysiyet, izzet (bk. ğ-y-r)	**izzet**: değer, kıymet, şeref, yücelik (bk. a-z-z) **kurûn-u sâlife**: geçmiş çağlar **Mahkeme-i Kübrâ**: öldükten sonra âhirette Allah’ın huzurunda kurulacak olan büyük mahkeme (bk. ḥ-k-m; k-b-r) **maruz**: tesirinde ve karşısında olma **mazlum**: zulme, haksızlığa uğrayan (bk. ẓ-l-m)	**mütemerrid**: inatçı, inanmamakta direnen **sille**: tokat, şamar **tehir edilmek**: ertelenmek **zillet**: hor, hakir, aşağılanma

8. Divan Şiiri Grubu, hazırladığı gazellerden bir şiir dinletisi sunsun. Yapılan sunumlardan sonra dinlenen gazellerin ahenk unsurları, ses akışları ve hissettirdikleriniz ile ilgili çıkarımlarda bulununuz.

9. Sunulan Gazelleri sınıf veya panosunda sergileyiniz. İmkanlar ölçüsünde okul dergisinde ve okulun internet sayfası edebiyat köşesinde yayınlayınız.